

Reizen naar een gebied met chikungunya-uitbraak: is vaccinatie aanbevolen?

Kernboodschappen

- Er is in april 2025 een vaccin tegen chikungunya beschikbaar gekomen. Het vaccin bevat levend verzwakt virus. Een tweede, recombinant vaccin werd goedgekeurd door het Europees Geneesmiddelenbureau (EMA), maar is nog niet beschikbaar in België (situatie 01/07/2025).
- Het vaccin met levend verzwakt virus is in de SKP vergund vanaf 12 jaar. Er zijn recent ernstige ongewenste effecten gesignaleerd met het vaccin bij personen boven 65 jaar. In afwachting van de analyse van de gegevens hierover, werd het gebruik van het vaccin bij deze populatie tijdelijk afgeraden door het EMA. Deze ontrading is ondertussen opgeheven, al blijft het belangrijk om extra waakzaam te zijn voor ongewenste effecten en bij alle patiënten de baten-risico balans op te maken.
- De Hoge Gezondheidsraad (HGR) adviseert vaccinatie alleen bij reizigers van 12 tot 64 jaar die naar regio's met een actieve uitbraak reizen. Op dit moment (situatie 01/07/2025) is er enkel een actieve uitbraak in La Réunion (Frans eiland in de Indische oceaan). Één dosis, bij voorkeur twee weken voor vertrek, volstaat. Herhaalvaccinatie is momenteel niet aanbevolen.

Chikungunya

Chikungunya is een virale infectie die wordt overgedragen door *Aedes*-muggen die overdag prikken. Het ziektebeeld lijkt op dengue of zika. Ongeveer 3 tot 28% van de geïnfecteerde patiënten blijft asymptomatisch. Bij symptomatische patiënten treden vooral koorts, gewrichtspijnen en zwellingen van de gewrichten op (zie Wanda voor artsen – Chikungunya). Deze symptomen kunnen maanden tot jaren aanhouden en hebben dus een grote impact op het dagelijks leven van patiënten. Ernstig verloopende infecties zijn eerder zeldzaam en treffen vooral oudere patiënten met comorbiditeiten of pasgeborenen die geïnfecteerd worden tijdens de bevalling of die zelf gestoken worden in de eerste weken na de geboorte^{1,2}.

Chikungunya komt voornamelijk voor in (sub)tropische regio's tijdens het regenseizoen (zie Wanda voor artsen (Chikungunya – world map)). Tijdens uitbraken kan tot 75% van de bevolking besmet geraken. De incubatieperiode bedraagt 3 tot 7 dagen (met een range van 1 tot 12 dagen)².

Preventie van chikungunya kan gebeuren door het gebruik van muggenwerende middelen of door vaccinatie².

Vaccinatie

Beschikbare vaccins

Momenteel is één vaccin beschikbaar in België: een **levend, verzwakt vaccin**. Het vaccin is in de SKP vergund bij personen vanaf 12 jaar. De klinische studies zijn voornamelijk uitgevoerd bij personen jonger dan 65 jaar. De werkzaamheid van het vaccin is gebaseerd op meting van de immuunrespons. Na één dosis ontwikkelde ongeveer 99% van de proefpersonen een immuunrespons waarvan verwacht wordt dat ze hoog genoeg is om te beschermen tegen chikungunya. Bij 12- tot 17-jarigen bleef deze respons behouden gedurende minstens 6 maanden na vaccinatie. Bij volwassenen (vanaf 18 jaar) zijn er data die wijzen op blijvend hoge antilichaamtiter tot 2 jaar na vaccinatie. Studies over klinische bescherming ontbreken³.

Één dosis van het vaccin, bij voorkeur twee weken voor vertrek, volstaat. Herhaalvaccinatie is momenteel niet aanbevolen. Zie Repertorium 12.1.1.19 voor meer informatie over ongewenste effecten, contra-indicaties (onder andere immuungedeprimeerde patiënten) en gebruik tijdens de zwangerschap.

Recent werden ernstige ongewenste effecten gerapporteerd bij personen tussen 62 en 89 jaar. Het EMA heeft de beschikbare gegevens geanalyseerd. Ze onderzochten 28 gevallen van ernstige ongewenste effecten (encefalitis of chikungunya-achtige symptomen), waaronder drie overlijdens. De ernstige ongewenste effecten traden vooral op bij personen ouder dan 65 jaar

met chronische onderliggende aandoeningen zoals cardiovasculaire aandoeningen, diabetes mellitus of nierinsufficiëntie. Tijdens de evaluatiefase mocht het vaccin uit voorzorg niet gebruikt worden bij 65-plussers. Het EMA heeft de analyse afgerond en de ontrading is opgeheven. Het EMA raadt wel aan om **extra waakzaam te zijn voor ongewenste effecten** en bij alle patiënten de baten-risico balans op te maken vooraleer het vaccin toe te dienen (situatie 22/07/2025)^{4,5}.

Het EMA keurde recent een **tweede vaccin** tegen chikungunya goed. Het gaat om een **recombinant vaccin** dat bestaat uit een capsid-proteïne en twee enveloppe-proteïnes van het chikungunya virus. Het vaccin is in de SKP vergund bij personen vanaf 12 jaar. Ook bij dit vaccin is de vergunning gebaseerd op immunogeniciteitsstudies. Bij personen tussen 12 en 64 jaar die 1 dosis van het vaccin kregen toegediend, had 98% van de personen 22 dagen na vaccinatie antilichamen ontwikkeld die voldoende hoog geacht worden om bescherming te bieden tegen chikungunya. In een kleinere studie met 65-plussers (413 volwassenen) was dit 87%. In beide studies bleef deze immuunrespons gedurende minstens 6 maanden bewaard. Er zijn nog geen gegevens over langdurige bescherming of klinische werkzaamheid^{6,7}.

Advies bij reizen (HGR, mei 2025)

De HGR adviseert vaccinatie bij reizigers van 12 tot 64 jaar die naar regio's met een actieve uitbraak reizen. Een actieve uitbraak wordt gedefinieerd als minstens 100 gevallen per 100 000 inwoners in de afgelopen 3 maanden. Het vaccin moet bij voorkeur 14 dagen voor vertrek worden toegediend. Op dit moment (situatie 01/07/2025) is er enkel een actieve uitbraak in La Réunion (Frans eiland in de Indische oceaan). Voor een actuele kaart, zie Wanda voor artsen (Chikungunya – world map)^{2,8}.

Commentaren BCFI

- Vaccinatie tegen chikungunya wordt door de HGR enkel aanbevolen bij reizen naar regio's met een actieve uitbraak, momenteel beperkt tot een zeer kleine regio (situatie 01/07/2025).
- Het advies van de HGR werd gepubliceerd terwijl het EMA bezig was met de evaluatie van gerapporteerde ernstige ongewenste effecten. Daarom raadt de HGR het gebruik van het vaccin niet aan bij personen van 65 jaar of ouder (situatie 22/07/2025).
- Bij het gebruik van het vaccin tegen chikungunya moet uiteraard rekening gehouden worden met de contra-indicaties voor het gebruik van levende verzwakte vaccins (bv zwangerschap, immunodeficiëntie of immunosuppressie).
- De klinische werkzaamheid van beide chikungunya-vaccins is enkel gebaseerd op immunogeniciteitsstudies, er zijn geen studies beschikbaar over de klinische bescherming.
- Langetermijnbescherming is nog onzeker. Bij het levend verzwakt vaccin werd een immuunrespons tot minstens 2 jaar na vaccinatie vastgesteld bij volwassenen, en tot minstens 6 maanden bij jongeren. Voor het recombinant vaccin zijn enkel gegevens beschikbaar tot 6 maanden na vaccinatie.
- Besmetting met chikungunya wordt geacht levenslange bescherming te bieden tegen infectie.
- Het vaccin tegen chikungunya wordt niet terugbetaald, de kostprijs voor 1 dosis bedraagt € 137,40 (situatie 01/07/2025).

Over welke specialiteiten gaat het?

- Ixchiq® (zie Repertorium)
- Vimkunya®: nog niet op de Belgische markt

Bronnen

- 1 World Health Organization: Fact sheet Chikungunya (last update 14/04/2025)
- 2 Wanda voor artsen: Chikungunya (last update 28/05/2025)
- 3 European Medicines Agency: EPAR Ixchiq®
- 4 European Medicines Agency – News – EMA starts review of Ixchiq (live attenuated chikungunya vaccine) (last update 7/05/2025)
- 5 European Medicines Agency – News – Ixchiq: temporary restriction on vaccinating people 65 years and older to be lifted (last updated 11/07/2025)
- 6 European Medicines Agency: EPAR Vimkunya®
- 7 European Medicines Agency – News – New Chikungunya vaccine for adolescents from 12 and adults (last update 31/01/2025)
- 8 HGR. Vaccination against Chikungunya (2025). Advies HGR 9841, gepubliceerd op 27/05/2025. Via website HGR.

Colofon

De *Folia Pharmacotherapeutica* worden uitgegeven onder de auspiciën en de verantwoordelijkheid van het *Belgisch Centrum voor Farmacotherapeutische Informatie* (Centre Belge d'Information Pharmacothérapeutique), vzw erkend door het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG).

De informatie die verschijnt in de *Folia Pharmacotherapeutica* mag niet overgenomen worden of verspreid worden zonder bronvermelding, en mag in geen geval gebruikt worden voor commerciële of publicitaire doeleinden.

Hoofdredactie: (redactie@bcfi.be)

T. Christiaens (Universiteit Gent) en
Ellen Van Leeuwen (Universiteit Gent).

Verantwoordelijke uitgever:

T. Christiaens - Nekkersberglaan 31 - 9000 Gent.